

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Hallitus esittää, että jatkossa opiskelijoiden perheenjäsenelle asetettaisiin vuoden odotusaika oleskelulupahakemuksen jättämiselle. Oleskeluluvan myöntäminen opiskelijan perheenjäsenelle edellyttäisi, että perheenkokoaja olisi oleskellut Suomessa oleskeluluvalla vähintään vuoden, kun perheenjäsenen oleskelulupahakemus jätetään. Poikkeuksena olisi opiskelijan Suomessa syntyvät lapset, joiden kohdalla ei sovellettaisi vuoden odotusaikaa.

Tampereen kaupunki katsoo, että esitys opiskelijan perheenjäsenten odotusajasta on perusteltu. Kansainvälisten opiskelijoiden houkuttelun tulee olla kansallisella tasolla strategista ja hallittua. Odotusaika antaa opiskelijalle mahdollisuuden tutustua uuteen yhteiskuntaan ja kulttuuriin, opintojen vaatimuksiin, työllistymismahdollisuuksiin ja arkielämän kuluihin ja käytänteisiin, sekä aikaa arvioida perheen muuton mahdollisuuksia faktapohjaisesti ja omiin kokemuksiin perustuen.

Samaan aikaan Tampereen kaupunki tunnistaa, että kansainvälisten opiskelijoiden perheen yhdistämiseen liittyvät lainsäädännön tiukennukset ja viiveet vaikuttavat Suomen kansainväliseen houkuttelevuuteen. Tampereen kaupunki pitää mahdollisena, että esitetyt muutokset yhdessä esimerkiksi toisen asteen lukuvuosimaksujen ja oleskelulupien ja kansalaistamisen ehtoihin liittyvien kiristyksien kanssa vaikuttavat merkittävästi Suomen houkuttelevuuteen ja sitä kautta kansainvälisten opiskelijoiden määriin. Tampereen kaupunki pitää erittäin tärkeänä vahvistaa Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa ja perheen yhdistäminen on tärkeä osatekijä houkuttelun ja pitovoiman näkökulmasta. Tästä syystä onkin tärkeää, että lainsäädännön vaikutuksia arvioidaan sekä 2. asteen että maisteriopiskelijoiden näkökulmasta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kansainvälisessä vertailussa käytännöt opiskelijoiden perheen yhdistämisessä vaihtelevat maakohtaisesti ja riippuvat esimerkiksi suoritettavista tutkinnoista. Tampereen kaupunki korostaa, että Suomen sääntely koskien kansainvälisten opiskelijoiden perheen yhdistämistä tulisi olla oikeasuhtaista ja linjassa keskeisiin eurooppalaisiin verrokkimaihin nähden.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

Hallitus esittää, että opiskelijoiden perheenjäsenen oleskelulupahakemuksen käsittelyssä sovellettaisiin tutkija- ja opiskelijalain sijasta ulkomaalaislain enimmäiskäsittelyajan sääntelyä, joka tarkoittaisi perhesideperusteisten hakemusten käsittelyssä yhdeksän kuukauden määräaika nykyisin sovellettavan tutkija- ja opiskelijalain 90 päivän määräajan sijasta.

Tampereen kaupunki pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että sääntelyä yhtenäistetään ulkomaalaislain näkökulmasta ja ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti perheenkokoajan oleskeluluvan perusteesta riippumatta. Opiskelijoiden tilanteessa on kuitenkin hyvä huomioida, että yhdessä perheen yhdistämiseen esitetyn vuoden odotusajan kanssa perheen erossaoloaika voi tosiasiallisesti olla lähes kaksi vuotta. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, esitetyillä muutoksilla on vaikutuksia opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä perhe-elämän suojaan ja opiskelijan on itse tultava maahan tilanteessa, jossa perheenjäsenten oleskeluluvan saanti on epävarmaa ja selviää vasta myöhemmin.

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että perheiden oleskelulupahakemukset käsitellään enimmäiskäsittelyajan muutoksista huolimatta viipymättä, eikä käsittelyaikojen venyminen tarpeettomasti viivästyä perheen yhdistämistä tilanteessa, jossa perheellä olisi hyvät toimeentulon edellytykset asettua Suomeen.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

Hallitus esittää, että opiskelun perusteella myönnettävän oleskeluluvan myöntämisen edellytykseksi lisättäisiin opinnoissa vaadittava riittävä kielitaito. Esitys yhdenmukaistaisi toteutuessaan maahan saapuvien opiskelijoiden oleskeluluvan kriteeristöä. Kielitaitoedellytys mahdollistasi myös opiskelijan oleskeluluvan peruuttamisen, jos luvan myöntämisen jälkeen selviäisi, ettei opiskelijan kielitaito ole riittävä opintojen suorittamiseksi.

Tampereen kaupunki kannattaa esitystä maahan muuttavien opiskelijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta suoritettavista opinnoista riippumatta. Tampereen kaupunki korostaa kuitenkin, että oppilaitoksilla on paras tieto ja osaaminen opiskelijoiden kielitaidon tason arviointiin ja opinnoissa menestymisen edellytyksiin suhteessa suoritettaviin opintoihin. Oppilaitosten tulee saada jatkossakin määritellä alakohtaiset opetuskielet ja kielitaitovaatimukset, sekä vastata opiskelijavalinnasta. Samalla on hyvä tunnistaa, että hakijoiden kielitaidon todentaminen on jo nykyisellään haastavaa ja oppilaitoskohtaiset käytännöt erittäin vaihtelevia.

Hallituksen esityksessä todetaan, että mikäli kielitaitoedellytyksestä säädettäisiin oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä, myös Rajavartiolaitoksella olisi mahdollisuus puuttua Schengen-ulkorajalla opiskelijan kielitaitoon ja evätä maahan pääsy, jos kielitaito osoittautuisi riittämättömäksi. Tampereen kaupunki pitää riskialttiina, että maahan saapuvien opiskelijoiden kielitaitoa voitaisiin joissain tilanteissa arvioida hyvin lyhyiden ja yksittäisten kohtaamisten perusteella ja puutteellisilla tiedoilla opinnoissa edellytettävän kielitaidon tasosta ja vaatimuksista. Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että käytännöt rajalla tapahtuvaan puuttumiseen ovat selkeät ja saapuvien opiskelijoiden kohtelu on yhdenvertaista. Kielitaitotason arviointi ei lähtökohtaisesti ole eikä tulisikaan olla rajavartiolaitoksen tehtävä.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

Tampereen kaupunki kannattaa esitystä toimeentuloedellytystä koskevasta asetuksenantovaltuudesta.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että kolmansista maista muuttavien opiskelijoiden toimeentulon haasteita ratkotaan ennaltaehkäisevästi ja erilaisia vaihtoehtoja tilanteen parantamiseksi edistetään kaikilla tasoilla. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, monet kansainvälisten opiskelijoiden haasteet kietoutuvat kohdemaassa toimivien koulutusagenttien ja välitoimijoiden epäeettiseen toimintaan ja harhaanjohtavaan viestintään liittyen erityisesti Suomen elinkustannuksiin ja työllistymismahdollisuuksiin. Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että valtakunnallinen työ koulutusagenttien toimintaan puuttumiseksi jatkuu ja johtaa konkreettisiin toimenpiteisiin väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Myös oppilaitosten eri viranomaisien kanssa tekemä yhteistyö ja yhdenmukainen, selkeä viestintää liittyen esimerkiksi toimeentuloon, etuuksiin ja erilaisten oleskelulupien edellytyksiin, on ensiarvoisen tärkeää.

Kuten hallituksen esityksessä perustellusti todetaan, käsillä oleva esitys yhdessä muiden maahanmuuttoa, maassa oleskelua, kansalaistamisen edellytyksiä ja kotoutumisen tukipalveluita kiristävien lainsäädäntöuudistusten kanssa saattaa vaikuttaa Suomen kansainväliseen houkuttelevuuteen ja kansainvälisen osaamisen saatavuuteen koulutusjärjestelmässä, TKI-toiminnassa ja työmarkkinoilla.

Kolmansista maista muuttavia ja muuttaneita opiskelijoita ja heidän perheenjäseniään koskettaa 1.8.2026 alkaen toisen asteen maksullisuus, jonka vaikutuksia opiskelijamääriin ja opiskelijademografiaan sekä opiskelijoiden perheisiin tulee seurata ja tarpeen mukaan uudelleen tarkastella tulevia, samaan ihmisryhmään kohdistuvia lakimuutoksia. Tampereen kaupunki korostaa kaikkien maahanmuuttoon kohdistuvien lainsäädäntöuudistusten oikeasuhtaisuutta, yhteisvaikutusten arviointia ja kokonaisharkintaa niin, että ne eivät tarpeettomasti heikennä Suomen mahdollisuuksia kilpailla kansainvälisistä osaajista.

Tampereen kaupunki näkee, että kolmansista maista muuttavien opiskelijoiden ja heidän perheidensä asettautumisen, onnistuneen kotoutumisen ja turvatun toimeentulon edellytysten varmistamisessa tärkeintä on riittävä alkuvaiheen tuki ja työnhakua ja kotoutumista tukevat palvelut. Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että opiskelijana Suomeen muuttavien perheet kotoutuvat hyvin, mikä lisää työ- ja osaamisperusteisen maahanmuuton hyötyjä yhteiskunnassa. On tärkeää tunnistaa lasten kestävän kotoutumisen merkitys perheiden hyvinvoinnissa ja pitovoimassa. Kotoutumisen rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset vaikuttavat sekä opiskelijoiden että heidän perheidensä kotoutumisen edellytyksiin.

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että työ- ja osaamisperusteisen maahanmuuton edistämiseksi laaditaan kansallinen maahanmuuton strategia, joka sisältää myös rahoitusuudistuksen. Pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja sitä tukeva rahoitusmalli tukisivat myös kuntien mahdollisuuksia systemaattisesti edistää osaajien houkuttelua, kotoutumista ja alueen kasvua ja elinvoimaa.

Mikkonen Tuula

Tampereen kaupunki - Päättös: apulaispormestari Johanna Kirjavainen
23.6.2026 § 25; lisätietoa lausunnosta: palvelujohtaja Mari Taverne, puh.
040 801 2686, etunimi.sukunimi@tampere.fi